

Informatīvais ziņojums
“Par Latvijas dalību Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma (ESFRI)
Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs”

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumu Nr.300 „Ministru kabineta kārtības rullis” 58.punktu, Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu “Par Latvijas dalību Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma (ESFRI) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs” (turpmāk – ziņojums).

Ziņojuma mērķis ir nodrošināt Latvijas pārstāvību un Latvijas zinātnisko institūciju dalību Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskajā foruma (*European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)*) (turpmāk – ESFRI) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartē (*European Roadmap for Researchers Infrastructures*) (turpmāk – ESFRI ceļa karte) iekļautajos pētniecības infrastruktūru konsorcijs (*European Research Infrastructure Consortium (ERIC)*) (turpmāk – konsorcijs).

1. Informatīvā ziņojuma izstrādes mērķis un pamatojums

ESFRI ir Eiropas Padomes 2002.gadā izveidots stratēģisks instruments, lai veicinātu zinātnisko integrāciju Eiropā, nodrošinot atvērtu piekļuvi augstas kvalitātes pētniecības infrastruktūrai, un paaugstinātu Eiropas zinātnieku kvalitāti, piesaistot labākos pētniekus no visas pasaules. ESFRI stratēģijas mērķis ir novērst Eiropas pētniecības infrastruktūru sadrumstalotību, uzlabojot pētnieciskās darbības efektivitāti, un piekļuvi pētniecības infrastruktūrām, kuras ietilpst ceļa kartē ka arī padziļināt uz zināšanām balstītas tehnoloģijas un tās plašāku izmantošanu. ESFRI misija ir atbalstīt saskaņotu stratēģisku pieeju ESFRI infrastruktūras politikas veidošanai, tādējādi, veicinot daudzpusējas iniciatīvas par pētniecības infrastruktūru lietderīgāku pielietojumu un to attīstību Eiropas Savienības (turpmāk – ES) un starptautiskā līmenī¹.

ESFRI ceļa kartes izstrāde ir nepārtraukts pilnveidošanas process. Pirmo reizi ESFRI ceļa karte ir izveidota 2006.gadā ar 35 Eiropas pētniecības infrastruktūru projektiem, 2008.gadā tā tiek atjaunota un Eiropas pētniecības infrastruktūru projektu skaits tajā jau ir 44, savukārt ESFRI ceļa karti atjaunojot 2010.gadā² Eiropas pētniecības infrastruktūru projektu skaits pieaug līdz 48. Savukārt ESFRI Ceļa karte 2016³ jau aptver aptver jau 50 Eiropas pētniecības infrastruktūru.

Latvijas zinātnisko institūcijām ESFRI ceļa kartes infrastruktūras uz šodien nav pieejamas, jo Latvija nav noteiktajā kārtībā iestājusies nevienā ESFRI ceļa kartes pētniecības infrastruktūrā. Latvijas dalība ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās ir ļoti būtiska, jo nodrošinās potenciālus ieguvumus Latvijas zinātniskās kapacitātes un ekselences celšanai, jaunu pētījumu un inovāciju radīšanai, kas ir viens no priekšnoteikumiem, lai veicinātu ekonomisko izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu Latvijā. Turklāt nepieciešamība sekmēt ES konkurētspēju un izaugsmi, kā arī radīt preces un pakalpojumu ar pievienoto vērtību ir būtisks priekšnosacījums ES finansējuma pētniecībai sadalē un piesaistē, kur nepieciešams turpināt stratēģiski attīstīt Latvijas zinātnes un pētniecības potenciālu.

Sākotnēji informācija par Latvijas dalību ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās tika iekļauta ministrijas sagatavotajā informatīvā ziņojuma projektā "Par pētniecības un inovācijas infrastruktūras un pētnieciskās darbības koncentrācijas teritoriālo kartējumu" (VSS-335, izsludināts 2015.gada 16.aprīlī (prot. Nr.15 13.§), iesniegšanas termiņš - 2016.gada 1.jūnijs) (turpmāk – ziņojums par kartējumu). Tomēr, ņemot vērā, Latvijas ieinteresētību un

¹ http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=esfri

² https://ec.europa.eu/research/infrastructures/pdf/esfri-strategy_report_and_roadmap.pdf

³ http://www.esfri.eu/sites/default/files/20160309_ROADMAP_browsable.pdf

nepieciešamību pēc iespējas ātrāk iesaistīties ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās, ministrija uzskata par prioritāru nepieciešamību izdalīt no ziņojuma par kartējumu informāciju par Latvijas dalību ceļa kartē minētajos konsorcijs un topošajos konsorcijs, kuri šobrīd ir pētniecības infrastruktūru platformu formā (turpmāk – platformas), veicot sagatavošanas darbus, lai iegūtu konsorcijs statusu (turpmāk – konsorcijs un platformas). Tie iebildumi, kas tika saņemti ziņojuma par kartējumu saskaņošanas procesā daļā par dalību ESFRI infrastruktūrās, tika ņemti vērā, izstrādājot ziņojumu. Līdz ar to ziņojumā par kartējumu netiks iekļauta informācija par Latvijas dalību ceļa kartē minētajos konsorcijs un platformās (tajā skaita protokollēmuma projektā, kas pievienots ziņojumam par kartējumu). *Jautājums par Latvijas dalību ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās, tas ir konsorcijs, ir izņemts no ziņojuma par kartējumu, tādēļ, ka Latvijas dalība konsorcijs (saistību uzņemšanās) ir risināms kā atsevišķs secīgu pasākumu kopums. Savukārt ziņojums par kartējumu būs stratēģiska satura informācija par zinātniski pētnieciskajām infrastruktūrām Latvijā, neskarot Latvijas dalību konsorcijs.*

Ziņojums paredz Latvijas dalībai ESFRI ceļa kartē minētajos konsorcijs un platformās, nepieciešamo finansējumu piešķirt no ministrijas valsts budžeta programmas 70.00.00 “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas 70.06.00 “Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās”, ievērojot Ministra kabineta 2015.gada 26.maija noteikumu Nr.259 „Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā” 5.1. apakšpunktā noteikto kārtību.

2. ESFRI ceļa kartes infrastruktūru raksturojums un ES kontekstā

Lai veicinātu lielu Eiropas pētniecības infrastruktūru izveidi un sadarbību starp ES dalībvalstīm un asociētajām valstīm, tika pieņemta Padomes 2009.gada 25.jūnija Regula (EK) Nr.723/2009 par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijs⁴(turpmāk – Regula), kas nosaka konsorcijs darbību un tiesisko regulējumu. Konsorcijs galvenais uzdevums ir izveidot un ekspluatēt pētniecības infrastruktūru uz nesaimnieciskas darbības pamata. Konsorcijs regulējums var tikt piemērots, lai izveidotu jaunu pētniecības infrastruktūru vai jau esošas infrastruktūras darbības nodrošināšanai, kurai būtu lietderīgi mainīt juridisko formu, lai iegūtu konsorcijs statusu. Ceļa kartē ir iekļauti divpadsmit (12) konsorcijs un 6 platformas, kas pretendē uz konsorcijs statusu⁵.

Atbilstoši Regulas 3. un 4.pantam konsorcijs galvenais uzdevums ir izveidot un ekspluatēt pētniecības infrastruktūras, kuras atbilst šādām prasībām:

- tā ir nepieciešama Eiropas pētījumu programmu un projektu īstenošanai;
- tā rada pievienoto vērtību Eiropas pētniecības telpas stiprināšanā un strukturēšanā, un būtisku starptautiska mēroga uzlabojumu attiecīgajās zinātnes un tehnoloģijas jomās;
- dalībvalstu un asociēto valstu pētniekiem ir nodrošināta efektīva piekļuve saskaņā ar statūtos paredzētiem noteikumiem;
- ar to veicina pētnieku zināšanu mobilitāti Eiropas pētniecības telpā un/vai palielina intelektuālā potenciāla izmantošanu Eiropā;
- tā palīdz izplatīt un optimizēt Kopienas pētniecības, tehnoloģiju attīstības un demonstrējumu darbību rezultātus.

ESFRI ceļa kartē nosaka Eiropas nozīmes pētniecības infrastruktūras, kas atbilst Eiropas ilgtermiņa vajadzībām, aptverot Eiropas pētniecības telpu visās zinātnes nozarēs, neatkarīgi no ESFRI infrastruktūru atrašanās vietām.

⁴ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2009. gada 8. augusts, Nr. L 206

⁵ https://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=eric#eric; <http://www.mirri.org/home.html>

Atbilstoši Regulai ar “pētniecības infrastruktūra” (*research infrastructure*) saprot iekārtas, resursi un saistītie pakalpojumi, ko zinātnieki izmanto, lai veiktu augstākā līmeņa pētniecību atbilstīgajās jomās, un tā ietver zinātniskās iekārtas un instrumentu komplektus; uz zināšanām balstītus resursus, piemēram, kolekcijas, arhīvus vai strukturētu zinātnisku informāciju; informācijas un komunikāciju tehnoloģijas infrastruktūru, piemēram, *GRID* tipa tīmekli, datortehniku, programmatūru un sakaru tehniku; vai ikvienu citu līdzekli, kas ir būtisks izcilības sasniegšanai pētniecībā. Šāda infrastruktūra var būt izvietota vienkopus vai izkļiedēta (organizēts resursu tīkls). Pētniecības infrastruktūra var būt:

- vienuviet, kurā pētniecībai nepieciešamie resursi ir koncentrēti vienā vietā,
- izkļiedēti, tas ir pētījuma veikšanai nepieciešamie resursi atrodami dažādās vietās kā izkļiedētu resursu tīkls,
- “virtuāli” pastāvošs, piemēram, pakalpojums ir sniegts elektroniskā formātā.

Pastāv dažāda veida ESFRI ceļa kartes infrastruktūras un to spējas, piemēram: atsevišķas liela mēroga instalācijas (*installations*), krājumi (*collections*), dzīvotnes (*habitats*), bibliotēkas, datu bāzes, bioloģiski arhīvi, tūrtelpas (*clean rooms*), sakārtota instalāciju vide maza mēroga pētījumiem (*integrated arrays of small research installations*), augstas kapacitātes jeb liela ātruma komunikācijas tīkli, kapacitāte apvienot izkļiedētus resursus un spēja novērtēt mehānismu atdevi (*highly distributed capacity and capability computing facilities*), datu infrastruktūra, pētniecības rīki, kuģi (*research vessel*), satelīti un aviācijas novērošanas sistēmas (*satellite and aircraft observation facilities*), piekrastes novērošanas punkti, teleskopi, sinhrotroni un daļiņu paātrinātāji, skaitļošanas mehānismu tīkli, kā arī infrastruktūru kompetences centri, kas plašai pētnieku sabiedrībai nodrošina uz tehnoloģijām un inovācijām balstītus pakalpojumus.

Latvijā izvietoto zinātniskās infrastruktūras objektu iekļaušana ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās (konsorcijs un pētniecības platformās) izriet no Eiropas Komisijas izstrādātās stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvas “Inovācijas Savienība”, kas nosaka, ka vērienīgai pētniecībai un inovācijai arvien vairāk ir vajadzīgas pasaules mēroga infrastruktūras. Latvijā nacionālas, reģionālas un Eiropas mēroga nozīmes zinātniskās infrastruktūras attīstība tiek veikta saskaņā ar Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014. – 2020.gadam (apstiprināts ar Saeimas 2012.gada 20.decembra lēmumu), Latvijas nacionālās reformu programmas “Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai (apstiprināta Ministru kabineta 2011.gada 26.aprīļa sēdē Nr.27 34. §), Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņem 2014. – 2020.gadam (apstiprinātas ar 2013.gada 28.decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.685), kā arī informatīvo ziņojumu “Par Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi” (pieņemts zināšanai 2013.gada 17.decembra Ministru kabineta sēdē Nr.67 96. §).

Ir paredzēts, ka, nodrošinot Latvijas pārstāvību konsorcijs, tiks veicināta Latvijas zinātnieku un pētnieku iesaiste Eiropas pētniecības telpā (*European Research Area (ERA)*), veicinot zinātniskās kapacitātes un konkurētspējas attīstības rādītāju sasniegšanu:

- publikāciju skaita *Web of Science*, *Scopus* žurnālos (zinātniskie raksti, nodaļas rakstu krājumos vai zinātniskās grāmatās) pieaugums;
- zinātnisko rakstu, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 procentu no nozares vidējā citēšanas indeksa, skaita izmaiņas;
- ārvalstu finansējuma pētniecībai pieaugums, tajā skaitā ES pētniecības un inovācijas programmu un tehnoloģiju ierosmju ietvaros piesaistītais finansējums, ES fondu, Eiropas Ekonomiskās zonas un Norvēģu finanšu instrumenti, NATO un citu finanšu instrumenti;
- sekmības rādītājs (procentuāli) dalībai ES pētniecības un inovācijas programmu un tehnoloģiju ierosmju ietvaros izsludinātajos konkursos.

3. Latvijas pētniecības infrastruktūru iesaiste konsorcijs un platformās

Latvijas iesaiste konsorcijs, nodrošinās Latvijas zinātnisko institūciju starptautisko sadarbību un integrāciju Eiropas pētniecības telpā, kā arī nodrošinās piekļuvi Eiropas līmeņa pētniecības infrastruktūrām, pretendējot uz dažādu ES programmu atbalstu, tai skaitā ESFRI ietvaros. Latvijai ir iespējas iesaistīties Eiropas pētniecības telpas aktivitātēs ar Latvijā izvietotiem zinātniskās infrastruktūras objektiem – tādiem, kas nodrošina efektīvu zinātnes rezultātu ieviešanu ražošanā, attīstot augstās tehnoloģijas, kā arī nozīmīgu pētniecības infrastruktūras objektu darbību un attīstību.

Sākotnējais novērtējums par Latvijas dalību ceļa kartē iekļautajās ESFRI infrastruktūrās tika veikts Latvijas Zinātņu akadēmijas 2013.gada pētījumā “Latvijas zinātnisko institūciju kapacitāte un nepieciešamība dalībai ESFRI Eiropas Pētniecības infrastruktūrās. Situācijas novērtējums un rekomendācijas” (turpmāk – LZA pētījums)⁶. Lai aktualizētu informāciju par LZA pētījumā sniegtajām rekomendācijām, ministrija 2015.gada jūnijā un jūlijā lūdza Latvijas zinātniskās institūcijas, kuras saņem zinātniskās darbības bāzes finansējumu un ir reģistrētas zinātnisko institūciju reģistrā, sniegt informāciju par zinātnisko institūciju nepieciešamību iesaistīties ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās. Ministrija apkopoja sekojošu informāciju (turpmāk – apkopojums) par Latvijas zinātnisko institūciju pētniecības infrastruktūras iespējamo iesaisti ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās:

- zinātnisko institūciju gatavība iesaistīties ESFRI infrastruktūrās;
- ieguvumi tautsaimniecībai, zinātnei un sabiedrībai no Latvijas iesaistīšanās ESFRI ceļa kartes konsorcijs;
- ESFRI ceļa kartes infrastruktūru atbilstība Viedās specializācijas jomām⁷, noteiktajām izaugsmes prioritātēm un noteiktajiem tautsaimniecības transformācijas virzieniem;
- zinātnisko institūciju cilvēkresursu spējas izmantot ESFRI ceļa kartes infrastruktūras;
- Latvijas valsts dalības maksa un ar infrastruktūras uzturēšanu saistītās izmaksas.

Kopumā informāciju par Latvijā esošajām pētnieciskajām infrastruktūrām sniedza 15 Latvijas zinātniskās institūcijas. Ministrija, pamatojoties uz Latvijas zinātnisko institūciju sniegto informāciju, ir sagatavojusi apkopojumu par tām aktuālajām ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām, kurās būtu svarīga Latvijas dalība, piesaistot Latvijas zinātniskās institūcijas (skat. apkopojumu 1.tabulā).

1.tabula

ESFRI infrastruktūru (konsorcijs un platformu) sadalījums atbilstoši Latvijas viedās specializācijas jomām

Viedās specializācijas joma	Zināšanu-ietilpīga bio-ekonomika	Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas	Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas	Viedā enerģētika	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
ESFRI infrastruktūras (konsorcijs un platformas)	CESSDA, CLARIN, DARIAH, ESS				
	BBMRI ELIXIR EURO-BIOIMAGING LIFEWATCH MIRRI	BBMRI EU-OPENSREEN INSTRUCT EATRIS INFRAFRONTIER ECRIN	JIVE CERIC ELI EPOS EUROFEL ESSneutron	ESSneutron EISCAT_3D SKA	CLARIN EATRIS ELIXIR EPOS EURO-BIOIMAGING

⁶ <http://www.izm.gov.lv/lv/publikācijas-un-statistika/petijumi>

⁷ informatīvais ziņojums “Par Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi” (pieņemts zināšanai 2013.gada Ministru kabineta sēdē Nr.67 96. §)

	EISCAT_3D SKA	EISCAT_3D SKA	IFMIF EISCAT_3D SKA		PRACE EISCAT_3D SKA JIVE
--	------------------	------------------	---------------------------	--	-----------------------------------

Datu avots: Ministrijas apkopotā informācija

Ar apkopojuma rezultātiem par ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām (konsorcijiem un platformām) Latvijas zinātniskās institūcijas tika iepazīstinātas 2015.gada augustā, Viedās specializācijas platformas ietvaros, rīkotajās publiskajās diskusijās par Valsts nozīmes pētniecības centru turpmāko attīstību⁸. Kopumā tika diskutēts par dalību 27 apkopojumā norādītajās ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās. Latvijas zinātniskās institūcijas sniedza argumentāciju par Latvijas dalību noteiktajās ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās, katras diskusijas noslēgumā tika izvirzītas prioritāras ESFRI ceļa kartes infrastruktūras.

Pamatojoties uz šo diskusiju rezultātiem, LZA pētījumu, ministrijas veiktā apkopojuma rezultātiem, pētniecības infrastruktūru starpdisciplināro ieguldījumu viedās specializācijas jomās un starpinstitucionālo sadarbību, kā arī konkrētās zinātniskās institūcijas gatavību iesaistīties ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās, **kā prioritārās tiek izvirzītas astoņas ESFRI ceļa kartes infrastruktūras (konsorciji un platformas)**, kurās būtu nepieciešama Latvijas dalība, tādejādi, nodrošinot Latvijas zinātnisko institūciju piekļuvi šādām ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām:

konsorciiji:

- 1) **BBMRI-ERIC⁹** (*Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure*) – Biobankas un biomolekulāro resursu pētniecības infrastruktūra, kurā Latvijas – kontaktinstitūcijas funkcijas veiktu Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs;
- 2) **CLARIN¹⁰** (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*) – Vienotā Valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūra, kurā Latvijas kontaktinstitūcijas funkcijas veiktu Latvijas Universitātes zinātniskais institūts – atvasināta publiska persona “Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts”;
- 3) **ESS-ERIC¹¹** (*European Social Survey*)– Eiropas Sociālais pētījums, kurā Latvijas kontaktinstitūcijas funkcijas veiktu Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts;
- 4) **EATRIS – ERIC¹²** (*European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine*)- Eiropas augstākā līmeņa infrastruktūra pētniecības atklājumu praktiskai izmantošanai medicīnā kurā Latvijas kontaktinstitūciju funkcijas veiks - Rīgas Stradiņa universitāte;
- 5) **JIV-ERIC¹³** (*Joint Institute for Very Long Baseline Interferometry in Europe*) – Ļoti garas bāzes interferometrijas apvienotais institūts, kurā Latvijas kontaktinstitūciju funkcijas veiks Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs;

pētniecības infrastruktūras platformas (topošie konsorciiji):

- 6) **EU-OPENSREEN¹⁴** (*European Infrastructure of Open Screening Platforms for Chemical Biology*) – Eiropas infrastruktūras atvērtā skrīninga platforma ķīmiskajai bioloģijai, kurā Latvijas kontaktinstitūcijas funkcijas veiktu Latvijas Organiskās sintēzes institūts;

⁸ Diskusiju materiāli pieejami:

http://viaa.gov.lv/lat/zinatnes_inovacijas_progr/viedas_spezializacijas_iev/diskusiju_materiali/

⁹ <https://www.structuralbiology.eu/resources/organisations/bbmri-biobanking-and-biomolecular-resources-research-infrastructure>

¹⁰ <http://clarin.eu/>

¹¹ <http://www.europeansocialsurvey.org/>

¹² <http://www.eatris.eu/>

¹³ <http://www.jive.nl/eric-council>

¹⁴ <http://www.eu-openscreen.eu/>

- 7) **INSCTRICT**¹⁵ (*Europe's research hub for structural biology*) – Eiropas strukturālās bioloģijas integrētā infrastruktūra kurā Latvijas kontaktinstitūciju funkcijas veiku Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Latvijas Organiskās sintēzes institūts un Rīgas Stradiņa universitāte,
- 8) **MIRRI**¹⁶ (*Microbial Resource Research Infrastructure*) - Mikrobioloģisko resursu pētniecības infrastruktūras platforma – kurā Latvijas kontaktinstitūciju funkcijas veiku Latvijas Universitāte.

Ja salīdzina šo prioritāro ESFRI ceļa kartes infrastruktūru atbilstību LZA pētījuma rezultātā piedāvāto prioritāro objektu sarakstam, jāsecina, ka šobrīd izvirzītajam sarakstam ir nākušas klāt divi konsorcijs: JIV ERIC un EATRIS ERIC. Tas ir saistāms ar to, ka šo trīs gadu laikā no LZA pētījuma veikšanas abas šīs ESFRI ceļa kartes infrastruktūras ir attīstījušās un izveidojušās kā konsorcijs. Tāpat Latvijas pētniecības infrastruktūra ir attīstījusies valsts nozīmes pētniecības centru projektu ietvaros, kas pavēra iespējas turpmākai Latvijas dalībai šajos konsorcijsos.

Atjaunotu novērtējumu par Latvijas zinātnisko institūciju dalību ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās (konsorcijsos un platformās) ir plānots veikt 2018.gada 1.pusgadā, organizējot atkārtotu aptauju un diskusiju ciklus. Vienlaikus plānots izvērtēt Latvijas dalības gaitu un rezultātus par ziņojumā atbalstāmajām ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām (konsorcijsos), kurām Latvija būs pievienojusies.

Latvijas zinātniskajās institūcijās pieejamās zinātniskās pētniecības infrastruktūras atbilstība ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām (konsorcijsos un platformām) ir apkopota 2.tabulā.

2.tabula

Latvijas zinātniskās pētniecības infrastruktūras atbilstība ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām

ESFRI infrastruktūras	Iesaistītās Latvijas zinātniskā institūcijas	Latvijas pētniecības infrastruktūra
BBMRI-ERIC (konsorcijs)	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Valsts iedzīvotāju genoma datu bāze (VIGDB), Specializētās biobankas zinātniskajās institūcijās
	Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca	
	Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca,	
CLARIN (konsorcijs)	Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts	Vienotā Valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūra
ESS-ERIC (konsorcijs)	Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts	Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta infrastruktūra
EU-OPENSREEN (platforma, topošais konsorcijs)	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	Farmācijas un biomedicīnas valsts nozīmes pētniecības centra ķīmiskās bioloģijas infrastruktūra
INSCTRICT (platforma, topošais konsorcijs)	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Farmācijas un biomedicīnas valsts nozīmes pētniecības centra strukturālās bioloģijas infrastruktūra Sabiedrības veselības un klīniskās medicīnas valsts nozīmes pētniecības centra infrastruktūra
	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	
	Rīgas Stradiņa universitāte	
JIV ERIC (konsorcijs)	Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs	Irbenes radioteleskopa komplekss
MIRRI (platforma, topošais konsorcijs)	Latvijas Universitāte	Latvijas Mikroorganismu kultūru kolekcija

¹⁵ <https://www.structuralbiology.eu/>

¹⁶ <http://www.mirri.org/home.html>

EATRIS_ERIC (konsorcijs)	Rīgas Stradiņa universitāte	Sabiedrības veselības un klīniskās medicīnas valsts nozīmes pētniecības infrastruktūra Farmācijas un biomedicīnas valsts nozīmes pētniecības centra biomedicīnas infrastruktūra
	Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca	

Datu avots: Ministrijas apkopotā informācija

Ziņojuma 2.tabulā minētās Latvijas zinātnisko institūciju pētniecības infrastruktūru sadarbība ar ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām sniegs ieguldījumu biomedicīnas, medicīnas tehnoloģiju, biofarmācijas un biotehnoloģiju, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, inženierzinātņu un tehnoloģiju viedās specializācijas jomās, kā arī veicinās zināšanu pārnesi un nodrošinās e-zinātnes iespēju izmantošanu humanitārajās un sociālajās zinātnēs. Izvēlētās prioritārās ESFRI ceļa kartes infrastruktūras (konsorcijs un platformas) aptver visas Latvijas viedās specializācijas jomas, izņemot viedo enerģētiku. Šajā jomā ESFRI ceļa kartes infrastruktūras ir izstrādes stadijā, līdz ar to pēc šo infrastruktūru izveides būtu papildināms saraksts ar tām ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām, kurās Latvijas dalība ir prioritāra.

4. Latvijas dalība, dalības maksas ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās un turpmākā rīcība

Eiropas pētniecības infrastruktūras darbību pēc konsorcijs nodibināšanas vairs nefinansē Eiropas Komisija, bet gan konsorcijs dalībvalstis, tādēļ nepieciešamais ikgadējais finansējums dalībai attiecīgajos konsorcijs Latvijai ir jāplāno un jāsedz no valsts budžeta. Dalības maksas veidošanās nosacījumi ir noteikti katra konkrētā konsorcijs statūtos. Parasti ikgadējā dalības maksa konsorcijs ir atkarīga no iedzīvotāju skaita un iekšzemes kopprodukta lieluma konkrētajā konsorcijs dalībvalstī. Dalības maksas apmērs ir atkarīgs arī no dalībvalsts statusa katra konsorcijs ietvaros, tas ir dalībnieks (*member*) vai novērotājs (*observer*). Atšķirība starp dalībnieka un novērotāja statusu ir tāds, ka novērotājs nevar piedalīties ar balsstiesībām attiecīgā konsorcijs Ģenerālajā asamblejā, kā arī novērotājam ir ierobežota piekļuve konsorcijs infrastruktūrai un šāda piekļuve ir par papildu samaksu. Novērotājs, tāpat kā dalībnieks, var piedalīties katra konsorcijs organizētajās aktivitātēs un projektos. Tāpat novērotājs piedalās bez balsstiesībām attiecīgā konsorcijs Ģenerālajā asamblejā. Tomēr novērotājs ar šādu statusu var piedalīties katrā konsorcijs tikai noteiktu periodu, pēc kura beigām ir jāsniedz atkārtots pieprasījums attiecīgā konsorcijs Ģenerālajā asamblejā turpināt darbu konsorcijs un kļūt par pilntiesīgu dalībnieku vai arī izstāties no konsorcijs. Apkopojums par dalības maksas noteikšanas kārtību katrā no prioritāriem konsorcijs un platformām ir norādīta ziņojuma 4.tabulā.

Ieguvumi tautsaimniecībai, zinātnei un sabiedrībai un dalības statuss katrā no prioritārajiem ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās (konsorcijs un platformās) ir attēloti 3.tabulā.

3.tabula

Indikatīvie ieguvumi no Latvijas dalības ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās (konsorcijs un platformās) un dalības statuss tajos

Ieguvumi no dalības ESFRI infrastruktūrās	Dalības statuss un tā pamatojums
ESS ERIC – Eiropas Sociālais pētījums	
Latvijas dalība ESS pētniecības infrastruktūras ERIC ir svarīga Latvijas sociālo zinātņu attīstības kontekstā, jo šī līdzdalība dos iespēju piedalīties pētījumos un sekot līdz jaunākajām nostādnēm sociālo pētījumu metodoloģijā un metodikā. ESS ir vienīgais ilgtermiņa salīdzinošs starptautisks pētījums, kas dod iespēju piedalīties mūsdienu pētniecisko tendenču izstrādē un aprobācijā sociālo zinātņu	Dalībnieks Atbilstoši ESS ERIC statūtiem dalības maksa dalībniekam un novērotājam neatšķiras. Tomēr novērotājam ik pēc 4 gadiem ir nepieciešams atkārtoti veikt procedūru, lai pagarinātu

<p>jomā. ESS organizētajos pētījumos tiek iegūti visu Eiropu raksturojoši dati, kas gūti, balstoties uz vienotu metodoloģiju. Ieguvēji būs visi Latvijas zinātnisko institūciju sociālo zinātņu pētnieki, jo viņiem tiks dota iespēja iepazīt jaunāko sociālo zinātņu izpētes metodoloģiju, un regulāri analizēt Latvijas datus gan ilgtermiņā, gan salīdzinošos datus gadu griezumā, moduļu griezumā utt. ESS infrastruktūras izmantošana paredzēta Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020.gadam kā politikas monitoringa līdzeklis, tādējādi tas nepieciešams politikas veidotājiem un analītiķiem. Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts nodrošinās vienlīdzīgu pieeju visiem ESS resursiem visām Latvijas zinātniskajām institūcijām.</p>	<p>novērotāju statusu vai kļūtu par dalībnieku. Līdz ar to gan no administratīvā viedokļa, gan no pārvaldības viedokļa būtu nepieciešams iestāties ESS ERIC dalībnieka statusā.</p>
CLARIN ERIC- Vienotā Valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūra	
<p>Iesaistoties CLARIN ERIC, galvenie ieguvumi Latvijai un Latvijas zinātniekiem būs: 1) piekļuve daudzveidīgiem dažādu valodu (ne tikai latviešu valodas) resursiem, kas nepieciešami pētniecībai, 2) piekļuve valodas tehnoloģijām, kas radītas CLARIN ERIC un izmantojamās latviešu valodas izpētē vai adaptējamās latviešu valodai, 3) atbalsts un kompetences pieejamība pētniecībai un valodas resursu attīstībai – neviena atsevišķa valsts nevar nodrošināt kompetenci visās ar valodas resursu izveidi saistītajās jomās, taču šādu kompetenci var sasniegt sadarbojoties, 4) CLARIN ERIC datubāzē iekļautos resursus un rīkus standartizējot, izmantojot vienotus metadatu un kategoriju standartus, tos iespējams savietot ar citu valodu resursiem un rīkiem, radot Latvijas pētniekiem pašreiz trūkstošos un tik nepieciešamos risinājumus, 5) dalība CLARIN ERIC sekmēs humanitāro zinātņu pētnieku iesaisti Eiropas līmeņa projektos (piemēram, „Apvārsnis 2020”), 6) zināšanu pārnese, sekmējot Latvijas humanitāro zinātņu pētnieku kompetenci jaunajās tehnoloģijās, un atbalsts jauno speciālistu sagatavošanai (pašlaik Latvijā ir tikai atsevišķi kursi datorlingvistikā), 7) inovāciju iespējas – CLARIN infrastruktūra nodrošina e-zinātnes iespēju izmantošanu humanitārajās un sociālajās zinātnēs.</p>	<p>Dalībnieks Latvijai dalība CLARIN kā dalībniekam nepieciešama, lai ātrāk un sekmīgāk iekļautos vienotajā valodas resursu infrastruktūrā, un Latvijas pētnieki varētu izmantot visus CLARIN valodas resursus un servissus, lai piedalītos ES projektu konkursos, kur CLARIN ERIC piedalās kā konsorcijs, kā arī ciešāk sadarbotos ar citu CLARIN valstu pētniekiem valodas resursu un servisu izveidē un publiskošanā un varētu piedalīties Eiropas mēroga stratēģiju, standartu un labās prakses izstrādē. Nekas no iepriekš minēta nav attiecināms uz novērotāju, kas bez balsstiesībām var piedalīties tikai vispārīga rakstura pasākumos (īkgadējās konferences, vasaras skolas u.c), tajā pašā laikā, līdzīgi kā biedrs, maksājot biedra naudu.</p>
BBMRI ERIC- Biobankas un biomolekulāro resursu pētniecības infrastruktūra	
<p>Pamats Latvijas dalībai BBMRI ERIC ir jau Latvijā izveidotā un nepārtraukti pilnveidotā VIGDB infrastruktūra. Iesaistoties BBMRI ERIC, tiks ievērojami paplašināts Latvijas zinātniekiem pieejamais materiālu, paraugu, informācijas un tehnoloģiju apjoms, kas, savukārt, dos iespēju attīstīt sekojošus pētījumu un praktiskās darbības virzienus: 1) jaunu tradicionālās un ģenētiskās diagnostikas tehnoloģiju izstrādi; 2) informācijas pieejamību medicīnai, kas veicinās personalizētas medicīnas pakalpojumu izstrādi un ieviešanu praksē; 3) farmakoģenētikas attīstību un jaunu terapijas līdzekļu izstrādi. Biobankas ir tās pamata infrastruktūras, kas tuvākajās desmitgadēs nodrošinās ar materiāliem pētījumus ģenētiskās epidemioloģijas un citās medicīnas zinātnes jomās. No otras puses, Latvijai iekļaujoties BBMRI ERIC, pieeja</p>	<p>Dalībnieks Pirmkārt, atbilstoši BBMRI statūtiem, novērotāju status ir īslaicīgs – 3 gadi. Pēc šī termiņa beigām valstij ir jākļūst par pilntiesīgu locekli, vai jāizstājas no BBMRI. Pirmajā gadījumā tas nozīmē jaunas procedūras iniciāciju ar atkārtotu finanšu līdzekļu apropriācijas nepieciešamību pēc 3 gadiem. Otrkārt, šāds statuss būtiski aizkavēs Latvijas biobanku infrastruktūras tīkla attīstību un integrāciju BBMRI, jo novērotāja statuss salīdzinājumā ar pilntiesīga locekļa statusu neparedz attiecīgās valsts mezgla (<i>node</i>) struktūras</p>

<p>Latvijas biobankās un VIGDB esošajiem paraugiem un materiāliem tiks nodrošināta ne tikai Latvijas zinātniekiem, bet arī Eiropas un pārējās pasaules valstu zinātniekiem. Tas, savukārt, sekmēs Latvijas pētījumu integrāciju Eiropas Vienotajā pētniecības telpā.</p>	<p>nomināciju BBMRI. Treškārt, nebūs iespējama BBMRI piesaistīto finanšu līdzekļu novirze uz Latvijas struktūrām, jo šādi līdzekļi tiek sadalīti tieši BBMRI mezglu (<i>node</i>) struktūru starpā, kuru oficiāla izveide atbilstoši statūtiem nav paredzēta novērotājvalstīs.</p>
<p>EU – OPENSSCREEN - Eiropas infrastruktūras atvērtā skrīninga platforma ķīmiskajai bioloģijai</p>	
<p>Latvijas dalība pētniecības infrastruktūrā EU-OPENSSCREEN nodrošinās mūsdienīgāko skrīninga tehnoloģiju izmantošanu ķīmisko savienojumu bioloģiskās aktivitātes noteikšanai. EU-OPENSSCREEN starpdisciplinārā pieeja, apvienojot kopīgam darbam ķīmiķus, inženierus, biologus, informātikas speciālistus, novērsīs esošo fragmentāciju Eiropas zinātnē ķīmiskās bioloģijas jomā. Jaunās zināšanas ķīmiskajā bioloģijā veicinās inovāciju farmācijas industrijā, klīniskajos pētījumos, diagnostikā, arodveselībā, sistēmu bioloģijā, struktūrbioģijā, bioķīmisko reaģentu un komplektu izstrādē, ķīmiski-bioloģiskās informācijas pakalpojumos, lauksaimniecībā, biotehnoloģijā u.c.</p>	<p>Dalībnieks Latvijas dalība <i>EU-OPENSSCREEN</i> ERIC kā dalībniekam ļaus pilnvērtīgi izmantot Latvijas Organiskās sintēzes institūta jau esošo pētniecisko kapacitāti un infrastruktūru. Bez tam dalība <i>EU-OPENSSCREEN</i> konsorcijs sniegs ne vien ieguldījumu Eiropas nozīmes infrastruktūrā, bet ilgtermiņā stiprinās un attīstīs arī Latvijas zinātnes izcilību un konkurētspēju. Ārvalstu speciālistu apmācība sekmēs tālāko sadarbību un Latvijas pētnieku dalību jaunos ES Ietvara programmas “Apvārsnis 2020” projektos. Novērotāja statuss paredz ierobežotu dalību dažādos kopīgajos projektos.</p>
<p>INSTRUCT - Eiropas strukturālās bioloģijas integrētā infrastruktūra (platforma)</p>	
<p>Latvijas dalība INSTRUCT pētniecības infrastruktūras konsorcijs būtiski atvieglos piekļuvi Eiropas modernākajiem instrumentiem un resursiem molekulāru objektu struktūras pētījumu jomā, tas būtiski paaugstinās strukturālās bioloģijas nozares pētījumu kvalitāti Latvijā. Strukturālajai bioloģijai un medicīnas ķīmijai ir nozīmīga loma jaunu ārstniecības preparātu radīšanā.</p>	<p>Dalībnieks Dalībnieka statuss nodrošinās pieeju piedalīties dažādos sadarbības projektos, ko novērotāja statuss neparedz.</p>
<p>JIV ERIC – Ļoti garas bāzes interferometrijas apvienotais institūts</p>	
<p>Iestāšanās JIVE tīklā sniegs iespēju piekļūt apvienotajām Eiropas Savienības ļoti garām bāzeslīnijas interferometrijas (e-VLBI) tehnoloģijām, avangarda pētījumu sasniegumiem un jaunajiem projektiem pasaulē, kļūt par sadarbības tīkla Eiropas VLBI tīkla (EVN) un Zemās frekvences masīva radioastronomijas (LOFAR) sastāvdaļu, lai piedalītos nākamās paaudzes radioteleskopu tehnoloģiju izstrādē, „Apvārsnis 2020” projektu konsorcijs, Eiropas Kosmosa aģentūras misiju nodrošināšanā, kā arī Kvadrātkilometra masīva (SKA), Lāzertehnoloģijas institūta (ILT), nākotnes VLBI, kosmosa zinātnes projektiem.</p>	<p>Dalībnieks Dalībnieka statuss nodrošinās pieeju piedalīties dažādos sadarbības projektos, ko novērotāja statuss neparedz.</p>
<p>MIRRI - Mikrobioloģisko resursu pētniecības infrastruktūra (platforma)</p>	

<p>Latvijas Mikroorganismu kultūru kolekcijas iekļaušanās MIRRI sekmēs biomedicīnas, farmācijas, pārtikas tehnoloģijas, u.c. prioritāro zinātnisko pētījumu virzienu attīstību Latvijā, nodrošinot tos ar autentisku ģenētisko materiālu. Tiks veicināta mikroorganismu patentēšana un inovācija.</p> <p>Latvijas Mikroorganismu kultūru kolekcija kā ESFRI dalībniece, palielinās savu kapacitāti, t.sk. paplašinās sadarbību ar uzņēmējiem, zinātniskām institūcijām, kā arī iegūs iespēju izmantot citu Eiropas lielāko mikrobioloģisko resursu centru rīcībā esošās modernākās tehnoloģijas, sadarboties arī ES pētniecības programmās. Latvijas Universitāte nodrošinās vienlīdzīgu pieeju visiem ESS resursiem visām Latvijas zinātniskajām institūcijām.</p>	<p>Novērotājs Ņemot vērā, ka MIRRI ERIC vēl ir tikai dibināšanas stadijā, būtu svarīgi izvērtēt tā darbību un sadarbības iespējas sākotnēji novērotāja statusā. Ja sadarbība būs veiksmīga, tad nākotnē var plānot pāriet dalībnieka statusā.</p>
<p>EATRIS ERIC - Eiropas augstākā līmeņa infrastruktūra pētniecības atklājumu praktiskai izmantošanai medicīnā</p>	
<p>Sabiedrības veselības un klīniskās medicīnas valsts nozīmes pētniecības infrastruktūra un atsevišķu Farmācijas un biomedicīnas valsts nozīmes pētniecības centra infrastruktūras komponentu iekļaušanās EATRIS ERIC sekmēs Latvijas spēju iesaistīties zinātniskos projektos, kuru infrastruktūras vajadzības izvērtē EATRIS, jo īpaši piedāvājot infrastruktūru un sadarbojoties ar Eiropas pētniecības grupām preklīniskās un agrīnas fāzes klīniskās izpētes jomā, audu kultūru lietojumos jaunu ārstniecības līdzekļu izpētē, nodrošinot viedās specializācijas virziena "Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas" attīstību, apmierinot uzņēmēju vajadzības pēc pētniecības pakalpojumiem. Atklājumu pārnese praktiskai izmantošanai medicīnā ir būtiska Latvijas salīdzinoši lielajai dzīvības zinātņu un medicīnas zinātnes jomai, un tā ir atzīta par būtisku visai Eiropai, uz to vērstas vairākas Apvārsnis2020 aktivitātes.</p>	<p>Novērotājs Dalības maksa konsorciā ir samērā augsta (100 000 EUR), līdz ar to sākotnēji būtu nepieciešams izvērtēt sadarbības iespējas novērotāja statusā (dalības maksa – 30 000 EUR). Ja sadarbība būs veiksmīga, tad nākotnē var plānot pāriet dalībnieka statusā</p>

Datu avots: Ministrijas apkopotā informācija

Lai nodrošinātu Latvijas dalības maksas veikšanu konsorcijs, ir nepieciešams veikt attiecīgus grozījumus Ministru kabineta 2015.gada 26.maija noteikumos Nr. 259 „Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā”, paredzot, ka Latvijas dalības maksu sedz no Izglītības un zinātnes ministrijas valsts budžeta programmas 70.00.00 “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas 70.06.00 “Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās”.

Latvijas dalības maksas ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās (konsorcijs) un tā avots 2016.-2018.gadam ir apkopots 4.tabulā.

4.tabula

Indikatīvie izdevumi (dalības maksa) Latvijas dalībai ESFRI infrastruktūrās

ESFRI infrastruktūra	Paredzamā dalības maksa 2016 (EUR)	Paredzamā dalības maksa 2017 (EUR)	Paredzamā dalības maksa 2018 (EUR)	Finanšu avots
BBMRI ERIC ¹⁷	22 740	22 506	22 506	Izglītības un zinātnes ministrijas valsts budžeta programma
CLARIN ¹⁸	12 773	13 028	13 289	
ESS ERIC ¹⁹	Dalības maksa	Dalības maksa	Dalības maksa	

¹⁷ BBMRI-ERIC administrācijas 11.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

¹⁸ CLARIN izpilddirekcijas 25.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

¹⁹ ESS ERIC administrācijas 24.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

	21 218 EUR un pētījuma veikšana 102 000 EUR	21 855 EUR un pētījuma veikšana 102 000 EUR	22 073 EUR un pētījuma veikšana 102 000 EUR	70.00.00 "Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana"
EU-OPENSREEN ²⁰		60 000	60 000	apakšprogramma
INSTRUCT ²¹		12 500	12 500	70.06.00 "Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās"
JIV ERIC ²²	70 000	70 000	70 000	
MIRRI ²³	7 500	7 500	7 500	
EATRIS ERIC ²⁴	30 000	30 000	30 000	
KOPĀ	266 231	339 389	339 868	N/A

Datu avots: Ministrijas apkopotā informācija

Vienlaikus ar minēto grozījumu veikšanu ministrija veiks attiecīgos pasākumus, lai nodrošinātu Latvijas pievienošanās konsorcijiem atbilstoši to noteiktajai kārtībai. Plānotais laika grafiks ir norādīts 5.tabulā.

5.tabula

Plānotā Latvijas pievienošanās ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām (konsorcijiem un platformām)

ESFRI pētniecības infrastruktūra	Plānotā rīcība	Plānotais pievienošanās laiks
KONSORCIJI		
ESS ERIC	Noslēdzoties ESS 7.kārtas pētījumiem 2015.gada 31.jūlijā, Latvija ir saņēmusi uzaicinājumu turpināt piedalīties ESS pētījumu 8.kārtā. Turpinot dalību, būtu nepieciešams apstiprināt Latviju ESS ERIC oficiālā locekļa/ biedra statusā, kas piešķirtu balsstiesības ģenerālasamblejā.	Dalība ESS 8.posmā jāplāno 2016.gada 1.pusgadā, lai varētu laicīgi sākt pētījuma veikšanu.
CLARIN	Pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	Pievienošanās plānota 2016.gada 1.pusgadā, lai uzsāktu zinātnisko institūciju pētnieciskās aktivitātes konsorciņā.
BBMRI ERIC	Ministrija 2011. gada 2. jūnijā ir parakstīja BBMRI ERIC sadarbības memorandu.	Pievienošanās plānota 2016.gada 1.pusgadā, lai

²⁰ EU-OPESCREEN Scientific Manager Dr. Bahne Stechmann 08.03.2016. elektroniski sniegtā informācija (ja Latvija pievienojas ERIC, tad dalības maksa būs max 60 000 EUR gadā (kas ir aptuveni 2% no kopējā 5 gadu ERIC budžetā 12.7M EUR). Ja ERIC vienlaikus ar Latviju iestāsies Vācija, Spānija, Čehija, Polija un Norvēģija, kuras izteikušas interesi iestāties ERIC, tad dalības maksa samazināsies. Privileģēta piekļuve ERIC infrastruktūrai ir ERIC dalībvalstīm.)

²¹ INSTRUCT koordinators Dr. Susan Daenke 26.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

²² JIV ERIC Prof. L. Gurvits (Head of Space Science and Innovative Applications group) 29.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

²³ Topošā MIRRI konsorcijs statūtu 4. un 5.punkts, kas nosaka, ka fiksētā dalības maksa konsorciņā "Novērotāja" statusā ir 30 procenti no konsorcijs trešās kategorijas dalībniekam noteiktās bāzes dalības maksas (tas ir 7 500 euro jeb 30 % no 25 000 euro);

²⁴ EATRIS ERIC finanšu direktora Anton Ussi 24.02.2016. elektroniski sniegtā informācija;

	2013. gada 7. martā nodoma protokolu parakstījušās valstis tika uzaicinātas oficiāli pievienoties BBMRI ERIC. Pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	uzsāktu zinātnisko institūciju plānotās pētnieciskās aktivitātes konsorciā.
JIV ERIC	Pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	Pievienošanās plānota 2016.gada maijā, kad notiks JIVE ERIC padomes sanāksme, kuras laikā lems par jaunu biedru uzņemšanu. Līdz tam Latvijai jā sagatavo pievienošanās vēstule par uzņemšanu JIVE ERIC.
EATRIS ERIC	Pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu EATRIS ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	2016.g. otrā pusē
ESFRI pētniecības infrastruktūras (PLATFORMAS), kuras EK vēl nav apstiprinājušas kā ERIC (konsorcijs)		
EU-OPENSREEN	EU-OPENSREEN ERIC vēl nav izveidots. To plānots izveidot 2017.gada janvārī. Pēc EU-OPENSREEN ERIC izveides, pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	Līdz ar ERIC statusa iegūšanu tiks uzsākta pievienošanās procedūra EU-OPENSREEN 2017.gada 1.pusgadā, lai uzsāktu zinātnisko institūciju plānotās pētnieciskās aktivitātes konsorciā.
INSTRUCT	INSTRUCT ERIC vēl nav izveidots. ERIC pieteikumu paredzēts izstrādāt 2016.gada martā. Pēc INSTRUCT ERIC izveides, pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	Pievienošanās tiek plānota 2017.gada 1. pusgadā (pēc INSTRUCT ERIC izveides).
MIRRI	MIRRI ERIC plānots izveidots 2016.gada 2.pusē. Līdz tam Latvijas Universitātes un Izglītības un zinātnes ministrija parakstīs Saprašanās memorandu par MIRRI konsorciā izveidi un darbību (plānots	Pievienošanās plānota 2016.gada 2.pusē pēc MIRRI ERIC izveides.

	2016.gada martā). Pēc MIRRI ERIC izveides, pievienošanās ERIC notiek statūtos noteiktajā kārtībā, iesniedzot pieteikumu ERIC ģenerālasamblejā. Pēc dalībvalsts pieteikuma apstiprināšanas ģenerālasamblejā pārstāvētā zinātniskā institūcija paraksta nodomu protokolu par jauna dalībnieka uzņemšanu, kas nosaka sadarbības noteikumus.	
--	--	--

Datu avots: Ministrijas apkopotā informācija

Plānotais iesaistes laiks ir indikatīvs un var mainīties atkarībā no sarunām par Latvijas pievienošanos konsorcijs un Latvijas dalības maksas nodrošinājuma tajos.

Lai Latvija varētu veiksmīgi piedalīties konsorcijs, ir aktuāls jautājums par finansējumu Latvijas zinātniskās pētniecības infrastruktūras uzturēšanai un attīstībai. Šis jautājums ir ļoti svarīgs ne tikai tām Latvijas pētniecības infrastruktūrām, kas sadarbojas ar ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām (konsorcijs un platformām), bet gan visām Latvijas zinātniskās pētniecības infrastruktūrām, kurām ir nepieciešams ievērojami finanšu līdzekļi uzturēšanai. Savukārt Latvijas zinātniskās pētniecības infrastruktūru uzturēšanas izmaksas paredz segt no bāzes finansējuma zinātniskajām institūcijām atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 12.novembra noteikumiem Nr.1316 “Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām”, kā arī paredz segt atbalstu Latvijas zinātniskās pētniecības infrastruktūras attīstībai no darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība”, 1.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā” 1.1.1.4. pasākuma „P&A infrastruktūras attīstīšana Viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana”. Attiecīgi konsorcijs ietvaros īstenojamus projektus Latvijas dalībniekiem finansē, pamatojoties uz Ministru kabineta 2015.gada 26.maija noteikumos Nr.259 „Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā” 2.18.apakšpunktu. Lai nodrošinātu Latvijas pārstāvību konsorcijs (komandējumu izmaksas), ministrija uzskata, ka būtu nepieciešams šādu aktivitāti paredzēt no infrastruktūras uzturēšanas izdevumiem, esošo līdzekļu ietvaros. Vienlaikus informējam, ka Ministrija virza jautājumu par deleģējumu Ministru kabinetam Zinātniskās darbības likumā, lai noteiktā kārtībā noteiktu rtās zinātniskās institūcijas, kuras kvalificētos kā nacionālās, ar mērķi attīstīt infrastruktūru, kas būtu konkurētspējīga ar citām ESFRI ceļa kartes infrastruktūrām.

ESFRI ceļa karte periodiski tiek atjaunota, iekļaujot jaunas pētniecības infrastruktūras. Attiecīgi nākotnē tiks pārskatīta Latvijas zinātnisko pētniecisko infrastruktūru iesaiste ESFRI ceļa kartes infrastruktūrās un tiks plānota dalība jaunos konsorcijs, kas ir ESFRI ceļa kartes infrastruktūras. Tāpat tiks izskatīta Latvijas dalība tādos konsorcijs, ar kuru jau sadarbojas Latvijas zinātniskās institūcijas, piemēram, Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts ir izveidojis sadarbību ar ESS-ERIC²⁵ (*European Spallation Source*), IFMIF²⁶ (*International Fusion Materials Irradiation Facility* - Starptautiskās kodolsintēzes materiālu apstarošanas iekārtas), ELI²⁷ (*Extreme Light Infrastructure* - Ekstrēmās gaismas infrastruktūra) pārstāvjiem, kas nākotnē varētu pāraugt pilntiesīgā Latvijas valsts dalībā tajos. Savukārt Rīgas Tehniskā universitātes Enerģētikas un elektrotehnikas fakultāte arī ir ieinteresēta sadarboties ar ESS-ERIC, savukārt minētās universitātes Elektroniskas un telekomunikāciju fakultāte interesējas par sadarbības veidošanu ar PRACE²⁸ (*Partnership for Advanced Computing in*

²⁵ <https://europeanspallationsource.se/>

²⁶ http://www.ifmif.org/?page_id=28

²⁷ <https://eli-laser.eu/>

²⁸ <http://www.prace-ri.eu/statutes/?lang=en>

Europe - Partnerība mūsdienīgai skaitļošanai Eiropā), kurā ir iespēja nodarboties ar superdatoru tehnoloģiju attīstību un izmantošanu pētnieciskos nolūkos.

Lai nodrošinātu Latvijas Viedās specializācijas virziena “Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas” attīstību, tiks izskatīta iespēja pievienoties ECRIN ERIC²⁹ (*European Clinical Research Infrastructure Network* - Eiropas klīnisko pētniecības infrastruktūru tīkls) uz Sabiedrības veselības un klīniskās medicīnas valsts nozīmes pētniecības centra infrastruktūras bāzes, ņemot vērā arī tās turpmāko attīstību. Biofarmācijas virziena attīstībai perspektīva ir sadarbība ar INRAFRONTIER³⁰ (*European Research Infrastructure for phenotyping and archiving of model mammalian genomes* - Eiropas infrastruktūra modeļa zīdītāju genoma fenotipizācijai un arhivēšanai).

Pamatojoties uz iepriekšminēto, priekšlikumi tālākai rīcībai:

1. Izglītības un zinātnes ministrijai nodrošināt Latvijas pārstāvību un Latvijas zinātnisko institūciju piesaisti Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma (*European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)*) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartē (*European Roadmap for Researchers Infrastructures*) iekļautajos šādos Eiropas pētniecības infrastruktūru konsorcijs (*European Research Infrastructure Consortium (ERIC)*): BBMRI ERIC, CLARIN, ESS ERIC, JIV ERIC, EATRIS ERIC, kā arī *European Research Infrastructure Consortium (ERIC)* statusu ieguvušajās pētniecības platformās EU-OPENSOURCE, INSTRUMENT, MIRRI.

2. Izglītības un zinātnes ministrijai līdz 2016.gada 1.jūnijam izstrādāt un izglītības un zinātnes ministram noteiktā kārtībā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā grozījumus Ministru kabineta 2015.gada 26.maija noteikumos Nr. 259 “Atbalsta piešķiršanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomā”, paredzot tajā Latvijas dalības maksas segšanu Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs.

3. Izglītības un zinātnes ministrijai dalības maksu Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs nodrošināt valsts budžeta programmas 70.00.00 “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas 70.06.00 “Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās” esošo līdzekļu ietvaros.

Iesniedzējs:
Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Vizē:
Valsts sekretāre

Līga Lejiņa

14.03.2016. 14:19
5493
Jēkabsons, 67047963
inga.jekabsone@izm.gov.lv
Depkovska, 67047772

²⁹ <http://www.ecrin.org/>

³⁰ <https://www.infrafrontier.eu/>

anita.depkovska@izm.gov.lv